

Titel: Jydske Løier eller Nye Historie om den bedragne Bedrager og de bedragne Bedragere ; Prentet for dem, som ikke kan læse Skrift, for Bønder og andre jevne Folk. Nøiagtig optegnet paa min Reise til Aalborg, i det Aar da Moskoviten vilde være Tyrk, og Spanien fik Hug af Engeland. [...]

Citation: "Jydske Løier eller Nye Historie om den bedragne Bedrager og de bedragne Bedragere ; Prentet for dem, som ikke kan læse Skrift, for Bønder og andre jevne Folk. Nøiagtig optegnet paa min Reise til Aalborg, i det Aar da Moskoviten vilde være Tyrk, og Spanien fik Hug af Engeland. [...]", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17*, J.R. Thiele, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_017-shoot-workid1_017_009.pdf (tilgået 30. november 2021)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 17

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

[↩](#)

Jydske Løier eller Nye Historie om den bedragne Bedrager og de bedragne Bedragere. Prentet for dem, som ikke kan læse Skrift, for Bønder og andre jevne Folk.

Nøiagtig optegnet paa min Reise til Aalborg

i det Aar da Moskoviten vilde være Tyrk, og Spanien fik Hug af Engeland.

I den Franske Periodo.

da al Verden førte Krig, og gik paa Comoedie

Alt til sømmelig

Tidsfordriv

naar Folk bliver keede af at

spille Kort.

Kiebenhavn 1771.

Trykt hos Johan Rudolph Thiele, boende i Peder Hvitfeldts-Stræde.

[2](#)

[3](#)

Fortale. En Sanhed, som de, der jevnlig forlyste sig med Historiers læsning ikke skal nægte, er det, at alle Historier ikke ere lige fornøielige, lige forlystende, kildrende og smukke; Aarsagen vil man lige saa lidet finde i Begivenhedernes Storhed, Selsomhed og Mangfoldighed, som i sammes Omvexlinger eller Skrivemaa-

[4](#)

Fortale.

dens Næthed: men naar i en Fortælling Hendelser forbindes med hinanden ved Forandringer, hvis Udfald Forstanden ikke saa strax indseer, saa bliver den Læsendes Agtpaagivenhed ret levende, og hans, om hvad Udfaldet vil blive, uvisse Nysgierrighed bliver meere fyrig, ved en Uroelighed der angriber de indvortes Sandser, hvilken, naar den føles ved indvortes Fornemmelser, indtager Sindet, forlyste os og kildrer Sindet; saaledes troer jeg det har sig med Holbergs Comoedier, (thi hvo læser dem uden Fornøielse,) saasom i de fleste ere samlede ganske uformodentlige Indfald, Begivenheder, som man ikke venter, og

[5](#)

Fortale 5

Omvoxlinger, hvorved Læserens nysgiertrge Agtsomhed studser: Historien maae ellers være prægtig udført; Begivenhederne betydelige, sælsomme, smukke; Forandringerne udsøgte, mangfoldige, og vel med hinanden sammenstemmede; Stilen kan og være zirlig. Saasnart dog, man kan slutte fra det eene Led i Kieden til det andet, fra det foregaaende til det følgende, fra dette igien og til Resten, saa bliver Nysgierrigheden sløv, Læserens Opmærksomhed slumrer, endelig, naar det kommer til Enden, synes man, at have læst noget, men har dog kiedsommeligen tabt den rette Sammenheng; men førend at Sin-

6

6 Fortale.

det trettes ved saa tørre Betragtninger, Lysten forgaaer, Tankerne adspredde sig til andre Beskiæftelser» og Opmærksomheden skulle blive døssig, og Læseren henslumret tabe disse Blade af Hænderne, fremsettes som et Beviis denne Fortælling.

7

Jydske Løier.

Det nationale Had er næsten udødeligt, og troer jeg, den provinciale Misundelse er lige saa varig som dette; Jylland er et Beviis herpaa, dens Indbyggere maae tiene de andre Provincer til latterlig Tidsfordriv, de taabelige Jyder maae opvække Folkes Latter, Jyderne maae tiene til Morskab i Forsamlingerne, og man har hundrede Eventyr om Jyderne: dette smule Nag hos Siellandsfaren til Jyden, som maaskee fra Sven Grates Tider af, vedvarer endnu, viser kun at Jyderne, fra lige

8

saa mange Tider af, overgaaer andre Danske, og fornemmelig Siellandsfaren, som er Jyden meest misundelig, i gode Egenskaber: Jyderne er vel unægtelig meere nærige, og meere sparsomme end de fleste andre Danske: men er dette dem ikke en Roes? en Dumhed er det sandelig ikke; men nu Historien:

To Brødre, som jeg vil kalde Peder og Christen, begge Jydske Studentere, der havde nu gjort sig klar ved Academier, (et latinsk Ord maae jeg trykke ind imellem, at Folk kan høre jeg er Boglærd) de havde imidlertid, uden at sætte ret mange Penge til, taget Deel i alle Hovedstadens Forlystelser, og paa Normændenes og andre spandable Folks Bekostning levet ret studentikos, (Bønderne vil nok tænke, hvad mon der skal være: det er af det nye græsk; og at leve studentikos, betyder saa meget, som om jeg vilde sige: om Søndagen i den sted Folk paa Lander gaaer til Kirke, gjør man i Kiøbenhavn sin Opvartning for Haarkæmmere, og de store Herrer pudrer Laqvaier-

9

ne, men de andre Dage i Ugen gaaer man om Dagen paa Collgierne og om Aftenen paa Cantusse-Bal, dette koster ikke altid Penge; thi naar man kun vil knække Ponzebollen, og spolere Glas og Vinduer, saa koster det slet inter, men man kan gjerne gaar bort uden at betale; nu fik I at vide, hvad saa meget græsk betyder.) Disse to Brødre, disse Studentere, som var bleven til meget kloge Karle ved Academiets, og viidste saa got, som nogen af Deres Landsmænd, at holde paa Skillingen, bleve endelig kalte hjem, for at tiltræde en anseelig Arv efter deres Sal. Moder, som var en Enke. Da alting var kommet til sin Rigtighed, besluttede de to Brødre, at holde deres egen Minace, og leve for sig selv; de kiøbte ind til Huusholdningen alle Slags feede og tørre Vare; (hvad nu, synes I underlig om det; da der i Kiøbenhavn er saa mangen fornemme Madame og Frue, ver hver Dag kiøber sit Brød hos fire Bagere for Profitten Skyld til visse Højtider, af hver Bager et Rostokker-Brød, eller Julekage, ligesom det falder, er

10

jo værd at tage med, altsaa har man ikke nødig at fortænke mine sparsomme Studentere, havde det været to Piger, der havde sat sig paa deres egen Haand, saa havde det været en anden Sag; men naar Den eene vil profitere paa den Maade og den anden paa den Maade, saa bliver Det til sidst en Sum, og i Jylland siger man for et gammelt Ord, at hvad man kan spare, det er fortient, og saa behøver ingen at lee at disse gode Huusholdere.)

Foruden meget andet, anskaffede de sig og et par Tønder Rug, og førend den kunde laves til Brød, skulle den males til Meel; de fik derfor en Vogn at laane hos deres Naboe: men tager eder vare, siger han, for Mølleren i Giær-Møllen, forleden lurede han, en fattig Bonde, og fik Tak til; hvorledes det, siger Peder, det skal jeg saa mæn sige de gode Monsieurer, svarede Naboen: Mølleren skulle mal ham en Sæk Hvede, nu bad Bonden ham, at han ikke maatte tage saa uforsvarlig Told, som han var vant: det skal jeg Mare ikke hel-

[11](#)

ler, sagde Mølleren, men Knud kom igien i Overmorgen, saa kan du selv see, at Din Pose bliver malet. Saa snart Bonden var kiørt bort, slaaer Mølleren strax Hveden i en anden Sæk, legger saa Bondens Sæk i Vand, og da den var vel igiennemblødt, lader han den dyngvaad seitørres, hvorved Sækken krøb ind, Dagen kom, og Mølleren styrter Hveden i Bondens Sæk igien, efterat han har toldet forud, thi endskiønt han var en vittig Mand, havde han dog den Feil, at Hukommelsen slog ham feil, saa ofte han havde Toldkarret i Haanden, saa han gierne brugte det tre Gange i stæden for een.

Endelig kommer Knud, hans Sæk som var krympet ind, syntes lige fuld, den slaaes paa Skruen, bliver malet, og Knud faaer sin Sæk saa pakket, at han velfornøyet takker Mølleren, fordi han havde malet som en ærlig Mand. Mølleren, for at fortiene denne Tak, siger, at han havde intet tolder, (men den gode Mand huskede sielden rigtig i saa Fald,) fordi at ikke

[12](#)

Knud og andre efter hans Exempel skulle unde end anden Næringen, og tage fra ham; jeg tar aldrig uden min Rettighed, lagde han til, men med en vis Vind støver min Mølle saa meget, at der undertiden fattes i Sækken, pas derfor nøie paa, siger Naboen; thi Giær-Mølleren er en stor Skielm; der har ingen Fare, svarede Christen.

De begiver sig paa Veien, og nu er de næsten for Døren, da Christen, som kastede sine Øine rundt omkring, og sage just hen over et Gærde ind i en Have, hvor han, uden at giøre sig videre Tanker, bliver et par Folk vaer, i en særdeles Krog, iblandt nogle grønne Træer, det lod som de slogs, dog ikke for Alvor, endskiønt de havde hverandre fat om Livet; og bar de sig ad, som de hviskede til hverandre, eller og toge Afsked med Munden; men enten det nu skeede af Sympati eller Antipati, der veed Morten, men siden skal vi faae Andledning, at tiende dem bedre.

[13](#)

Herefter bringes Rugen op paa Møllen, og flaaes paa Skruen, Monsieur Peder stiller sig, for at see Mølleren paa Fingrene, ved Skruen, og den anden Broder tager vare paa Meel-Kisten: en anden end Giær-Mølleren havde her maatter tabe baade Næse og Mund, og lade Hanteringen fare, men som han havde lært alle Buddene, og var forbitret over denne usædvanlige Streg, var det nær ved han havde ladet sin Harme udbryde i Skiæls-Ord: hvad tænker de Karle vel, de maae nok troe, at de ere alt for grønne om Næsen til ar sætte en gammel Mand Brillen paa; troer jeg ikke saadanne Folk studerer Forstanden bort, har de ikke lært saa meget endnu, at de veed, at enhver er Tyv i sin Næring, (man kan snart fortale sig, han vilde have sagt, bør leve af sin Næring,) hvad har de saa lært, jeg vil ikke give to Skilling for al deres latin, aldrig skulle mine Børn holdes til Bogen, thi saadanne Forældre maae jo være galne; nei, lad dem lære et ærligt Håndværk; de fleste har dog nogle visse Greb, og kan godt føde sin Mand, skulle

[14](#)

jeg ikke have meere end min visse Told, sag maatte jeg sulte ihjel, og blive til en Prakkere; jeg sidder med Kone og Børn, har et Huns fuld af Folk, Udgifter skal hver Dag til, min Mølle slides, hvor skal jeg tage det fra: nei Karle, Giær-Mølleren er Mand for sin Hat,

I bliver ei de første der narrer mig min Rettighed fra, pas paa længe nok, min Rettighed vil jeg have, om * * selv var derimod: Jeg er ligesaa paastaaende paa min Rettighed, som Præsten paa sin, min Dreng ofrede ham to Skilling til Paaske, men han sagde strax, og lod alle Folk høre derpaa, min Søn! det er Degnens Taxt, men min Rettighed er fire Skilling: og deri har den gode Mand Ret, hvi skal jeg give min Rettighed bort, og ikke have saa meget som Tak engang; der er sandt, Kongen tilstaaer mig det ikke, men der er dog min Rettighed alligevel. Det er dog ikke saa meget for den sultne Profit Skyld, som for den gitsige Forsigtigheds Skyld, de bruger; jeg gad dreiet de Folk en Næse: jeg er tilfreds de forstaaer baade Caldaisk og Fransk, saa

[15](#)

har jeg: dog Lyst til at spille dem et lille Puds paa gok ærligt Dansk.

Han listede sig paa Timen hen til Vognen skar Skaglerne og Linierne over, og stak Hestene nogle Tidsler op under Svanhen, og gav dem et Rap af en Kiæp: strax spillede Hestene løbste ad Marken til. Mølleren gaaer strax op paa Møllen, Hille-mæn! se! siger han til Studenterne, hvorledes har I bundet eders Heste; de løber som al Ulyke ad H * * til. Begge Brødrene glemte da en liden Skade for en større, i det de lode Mølleren frie Hænder, og sprang hen, at indhente deres Heste; da de havde faaet deres Heste igien, flyer Vognen til rette, og faaet deres Sække malet, var det den mørke Nat, og Veiret havde sat sig i saa haard en Stilling, at de arme Studenter, som desuden ei forstod sig alt for vel paa at omgaaes Heste og Vogn, torde ei vove at kiøre en Mils Vei i sadant Uveir og Mørke: de bade derfor Mølleren om Huuselye,

til. de kunde benytte sig af Dagen: ja, har

[16](#)

I Penge, sagde Mølleren, kan I blive her; thi jeg har en stor Huusholdning, kan derfor ei laane al Verden Huus for imet; thi jeg gjør enhver Ret og Skiel, og kan ei føre der over mit Sind, at gjøre nogen Uret for en Havre Avne, uden det jeg veed mig kan tilkomme med Rette; men der vil jeg og have; thi der er ingen, der giver mig noget, derfor er jeg og en fattig Mand: kors, jeg skulle tage Told, som andre Møllere gjør, saa kunde jeg blive hovedriig, der er sant, andre har vel større Profit, mm jeg har meere Søgning igien, og hvor det gaaer, naar jeg kun handler skikkelig med Folk, saa giver vel vor Herre mig det daglige Brød, og mere har jeg ikke nødig.

Vi har vel saa Penge, sagde Studenterne; men hvad Billighed er, skal I faae, men dog forlanger vi ingen store Omstændigheder; vi nødes til at blive her, thi kom Heste og Vogn noget til i dette Mulme og Mørke, saa vare vi ulykkelige, og kom vist nok til at svare dertil.

[17](#)

Man siger, at Koen drømmer om sit Drav, og Kiellingen om sin Stav: saaledes havde Giær-Mølleren nok den heele Aften at tale om sin Mølle, sin Næring og sin Ærlighed; Studenterne om deres Collegier, gamle Skolestræger og Bøger; Møllerens unge Kone at snakke for sit spæde Barn, og Møllerens kiønne Datter og Karler skokkede engang til hverandre imellem, og hørte paa de andres Snak. Monsieur Christen kiendte i dem det unge Par i Haven, lugtede Stegen, og brød sig om ingen Ting. Endnu engang saae Mølleren til sin Mølle, og siden blev der tænkt paa at gaae til Sengs- Nu stod der i samme Stue to vel opreete Senge jevnside, den eene blev de fremmede Giester anvist, og den anden lagde Mølleren og hans Kone sig selv i, det lille Barn laae i en Vugge for ved Forældrenes, og Datteren i er Kammer næst ved; men Møllerens Karl havde sit Kammer et andet Sted: saaledes gik de allesammen stikkelig hen at sove.

[18](#)

Men Monsieur Christen var saa urolig og kunde ikke falde i Søvn; thi han havde mærket at Møllerens Datter ei havde slaget Døren i Laas efter sig, men lod den staae paa klem, og siden han kunde ikke vel sove, men kastede sig snart paa den ene, snart paa den anden Side, og kunde ingen Roe have, besluttede han, at leede en anden Seng op, hvor i han kunde sove meere roelig, og da Møllerens Datter laae allene, meente han, at denne kiønne Pige unte ham nok Rum hos sig, da to ligger altid bedre i en Seng end een; han hviskede derfor til sin Broder, hvad han havde i Sinde; bitre Broer! svarede Peder? bring os dog ikke nogen Ulykke paa Halsen, hos denne tvære Møllere; hvad Snak, svarede Christen saa sagte, i det han streg ud af Sengen: jeg har et par raske Næver, og du har og et par; Broder Peder fik ei Tid at sige meere: end kiære Broder! tag dig for alting vel i Agt, see til hvad du gjør. Endskiønt det var bæl mørkt, fordi Vindues Skudderne var slaaet for, travede dog Monsieur

[19](#)

91 (19)

Christen rigtig nok hen til Pigens Kammer, og fandt Døren halv aaben. Saasnart Pigen, der ligeledes var plaget af en uordentlig Circulation i Blodet, saa hun af samme Uroe ikke kunde lukke er Øie, skimtede, at der var noget hvidt ved Døren, som rørte sig, var hun ikke nær saa enfoldig, som vore Siælanske Piger er, der er bange for alt Hvidt i Mørke, men saasom det pleiede ofte at spørge i Kammeret, og hun var vant til, at see saadanne hvide Spøgelser, og meeme maaskee, at det var hendes egen Nisse, tog hun Mod til sig, og talte Fanden dristig til: Hans! er det dig, skynd dig dog noget.

Da Chirsten hørte, hvilken Krog han skulle hen til i Kammeret, traf han rigtig der hen, og Pigen hialp ham selv under Dynen. Monsieur Christen complimenterede hende da strax paa samme Maade, som han om Dagen havde seer den rette Hans holde af Pigen udi Haven: efter aflagde Caesser med Haand og Mund, og Høfligheder paa begge Sider,

[20](#)

hviskede Pigen saa sagte: Sans! du skulle aldrig troe, hvor pulisk Far er, der var dog Synd han gjorde ved de ærlige Karle i Dag, veed du vel, han skar Skavlerne itu, og stak Øgene noget op under Rumpen, og jog dem ad Marken til, fordi han kunde faae sin Told, Jeg var ret saa forgriinet over de stakkels Karle, at de lod Veddeløb med dere egne Bæster; men nu skal jeg fortæle dig noget ander got, du veed, Far kan intet lide Folk troer ham ilde, og i det han gik, og var harm over dem, der inde, glemte han Nogelen i sit Skab, Moer var just intet i Stuen, saa jeg slap til og fik denne Tut, giem du den, Hans! til Snaps-Tinget kommer, saa skal vi min Troe leve rast for Pengene; min Far har saa nok alligevel; den fremmede Hane knøttede Pengene ind i sin Skjorte, og gjorde Pigen vel hundrede taknemmelige Krumpspring; saa at han blev ganske træt: men endnu fik han ingen Roe at sove, thi som han laae allerbest, præsenterede sig endnu en ganske hvid Diævel

ved Kammer Døren; Pigen, som aldrig kier-

[21](#)

te sig efter hvide Spøgelser, tog Bladet fra Munden, og sagde: de Diævels Skind og Been der inde, kommer de ikke her, i det samme fik hun fat paa en Potte, og slog noget hen ad Gulvet til; efter denne kaalde og fugtige Afvisning forsvandt Spøgelset, og nogle vil meene, det var den rette Hans, som kom for silde, men det skal jeg da ikke sige forvist. Men det veed jeg, at Monsieur Christen og Pigen forligres got om Rummet, og faldt siden i en roelig Søvn.

Monsieur Peder forundrede sig ikke lidet over, at hans Broder blev saaledes borte, og kom ikke igien, men siden han laae alleene, og kunde ikke vilde, hvad der kunde falde for, var det ham ikke muelig, at falde i Slum; efterdi han gjorde sig saa mange underlige Tanker til langt ud paa Natten; da Møllerens unge Kone vognede op af sin første Søvn, og da hun huskede paa noget stak hun de bare Been i Tøflerne, og gik uden for; hun vilde maaskee noget andet, end spørge Syvstiernen ad, hvad

[22](#)

Klokken var? Monsieur Peder, som havde lige saa godt et Hoved, som hans Broder, naar det gik paa Kneb løs, syntes, at siden han skulle betale Sengen for Natten, vilde han nok sove for sine to Skilling, om han kun kunde faae nogen til at hielpe sig i Søvn, han fik ikke saa galt et Indfald, i det han fandt paa, at trække Vuggen med det spæde Barn hen for sin Seng; thi da den unge Kone kom ind igien, og fandt ikke Vuggen for ved Sengen, meente hun, at hun havde gaaet vild i den mørke Stue, og puttede sig derfor ned i den anden, som Vuggen var flyttet hen for; Monsieur Peder, som ikke strax kunde viide, om det var hans Broder, der kom tilbage fra det andet Kammer, og fordi han havde meget hørt tale om Maren, tog han sig for, at udspionere den nye Senge-Giæft; thi det er et Ordsprog paa den Kant i Jylland: at hvor man ikke kan see, der har man Lov at føle sig for. Den nye Senge-Kammerat tog det og op for bare Skiærts, som det og endelig var i sig selv: Far! sagde hun,

[23](#)

du er saa grumme lystig. Monsieur Peder svarede ikke et Ord, saasom han aldrig gad tale i Mørke til fremmede Folk, men da de havde prøvet hverandre noget, om de kunde forliges tilsammen, falt de begge i god Roe; og saa sov de alle Mand; dog veed jeg ikke, hvad Hans gjorde, stakkels Tyv! saa fremt det er sandt, som Folk siger, at det var ham der spøgede, og forstyrrede got Folk i Kammeret i deres Natteroe: men saadant noget troer jeg ikke, jeg troer snarere, det var en Var-Ulv; thi i Mørke kan man dog ikke saa ret skielne imellem graaet og hvidt, og der er ligesaa vel Vaer-Ulve i Jylland, som anden Steds og i Tyrkiet: men nu skal i høre andre Løier.

Saa snart begynte ikke den bleggule Maane, at tabe sig i et sølvfarvet Lys, og Morgenens glimrende Purpur, at vise sig i den Østre Kant af Øjekredsen, i ulignelige Farver og Skiær, førend Møllerens Datter igiennem de, som et Hierte udskaarne smaae Huller, paa

[24](#)

Skuddene, skimtede den graanende Luft: hun begynte derfor, at pille ved sin Senge-Nyre. Bitte Hans! siger hun, du sover for længe, det begynder at Dages. Omendskiønt hun tog Feil i Navnet, förstod Monsieur Christen Rumlen ganske got, gneed Øinene engang, rattede sig lit, og tog paa det venligste Afsked, som Pigen for sine Ti Rixdaler vel havde fortjent. Han kom da in Stuen, og havde nær faaet støtte Skinnebeen paa Vuggen, som stod for hans anviste Seng, og da han stak Haanden ind i Sengen, traf han paa et Hoved, som han ikke turde kiende sig ved, han travede derfor saa længe om, til han fant den anden Seng, og da steeg han i Seng til Mølleren, og eftersom han var bleven kold af det han havde flakket om i Mørket, vakte han med sin kolde Krop Mølleren af sin Søvn, saasnart Mølleren begynte at gispe, og kaste sig om paa Siden, meente Christen, at hans Broder var bleven vaagen: Peer sagde han, Mølleren tænkte at hans Kone snakkede over sig, og raabte, naa! naa: Christen meente at

[25](#)

hans Broder taleDe i Søvne, ruskede ham dygtig, og siger: Peer! jeg har hundrede Løier. Mølleren bilte sig ind, at Konen var bleven gal, og raabte endnu engang, naa! naa! hvad er Det? Christen bliver ved, og siger: hvad meener du, Mølleren er den største Gavtyv. Men nu blev Mølleren først ret lysvaagen, og begynte at give Ørefigen ud. Christen blev ogsaa vred, ih, faa skal du skee! siger han: og visker Mølleren brav om Munden igien.

Konen, som hørte Larmen af denne Senge-Kamp, greb min gode peer i LErmet; Far! sagde hun: de Knegte der henne, kan intet holde styr, du faaer at være tredie Mand imellem dem. Peer, som var Skyld i den heele Tummel, vilde gierne det skulle gaae got, og slippe vel ud af det altsammen; han steeg derfor ud af Sengen, og trak hans Broder Christen og Giær-Mølleren ud paa Gulvet, hvor de bankede hverandre i Mørke, og

Karnifledes i den bare Skjorte saa længe, til

[26](#)

Møller-Konen og hendes Stif-Datter, fik Skuddene fra Vinduerne, og Dagen lærte dem at kiende hverandre, her holt de op med Næverne, og gav paa hverandre med Munden. Mølleren spurte om han ikke havde Lov, at prygle sin Kone for dem, og hvad der kom dem til, at tage sig af den Sag: Jeg er Mand i mit eget Huns, sagde han, og om jeg gjorde eder Ret, skulle jeg flaaes eder ud paa Døren begge paa engang; havde jeg vist I vare saadanne Folk, saa maatte F. have undt eder Qvarteer; man kan intet see uden paa, hvordan Folk er inden i, jeg skal forsværge at tiene Folk Efterdags, man har hundrede Ulykker for Tak, jeg var saa stikkelig, at jeg lod det skielmske Pak ligge i min nye Seng, og gav dem Mad og Drikke til, og saa slaaer de S. Kroppe løs paa mig i Steden for ar betale, mars.' udaf min Stue, og kiør F. i Vold; kommer I her meer skal jeg lade slaae Arme og Been i tu paa Jer inden vi skiils ad: Din gamle Skielm, svarede Christen? holder du ikke din Mund, skal

[27](#)

jeg sætte dig lugt udaf Vinduer, hvad kommer dig gamle Bedrager til, at legge dig imellem mig og min Broder; giver een mig et Ørefigen, giver jeg altid to igien, og der er vor Sag; der kommer din H. ikke ved; gjorde vi dig Ret, skulle jeg lade bringe dig en Proces paa Halsen, og stille dig ved et Hundrede Daler, som du har skrabet Sammm ved dine lumpne Stræger; jo, jeg veed meeget vel, at du skar Linnierne over paa vore Heste; at du kunde stæle af vore Sække; men det Bedragerie har vi faaet dobbelt betalt saaledes gaaer det alle saadanne Skabhalse og Bedragere som du; den eene förstod ikke den anden; men efter nogen Ordvexling fandt enhver sine Klæder, og da de havde beværtet hinanden, med nogen meere grov Confect, betalte Studenterne hvad de skyldte, og reiste bort fra disse lystige Løier.

Siden efter kunde Mølleren og hans Kone ikke begribe, hvordan det gik til, og da Vuggen stod der endnu, kom det dem for,

[28](#)

som de havde om Aftenen lagt sig i den eene Seng, og var om Morgenen staaer op af den anden, og da alle Omstændigheder kom dem for som et Hexerie, og da de var begge eenfoldige Folk, overtaledede Konen Mølleren til at troe, at der matte være to Ellekonger fra den anden Høj, som vilde have maled til Juulen, eftersom deres egen Underjords Mølle var intet i Stand: Troe mig, sagde Konen, havde du ikke gjort dem Fortred først, saa kunde du have faaet Lykke til al Din Gierning, men nu kan de komme igien, og brække din Hals engang, eller stæle vort Barn bort; thi Underjords Folkene tænker altid paa at Hevne sig, naar man gjør dem Fortred, der har jeg hørt af min Moers Pige, da jeg var lille. Mølleren sagde: det maatte være Fanden, og ikke Underjords Folk, siden de kunde æde saa got: Ja, Faer! sagde Konen: De Underjords æder gierne vel og, drikker lidt, thi jeg har aldrig hørt, at nogen har snakket med en fuld og fordrucken Ellekonge, men at de er smukke

[29](#)

ædrue Folk. Mølleren havde her ved faaet saa meget at lade Munden løbe med til dem, som søgte hans Mølle, at han havde nok et heelt fierding Aar, men nogle Dage derefter fantes der nogle, som tilig om Morgenen havde seer to Ellekonger i engelske Fraqver, og med sorte Heste for Vognen at kiøre lige ind i Høien, som stod paa Støtter, og endskiøndt de andre Heste var hvide eller Graae, svoer. Mølleren dog paa, at det var hans Giester; thi sagde han: Fanden kan skabe sig i hvilken Farve han vil, og saa fik han at see, at hans Kone havde ret.

Nogle vilde maaskee viide, hvorledes det siden spillede af med Hans og Møllerens Grete; men det veed jeg saa mæn slet intet noget af, dersom de vil hukse mig paa det, naar jeg faaer været i Jylland, og kommer tilbage igien, saa skal jeg rigtig lade det skrive til ved Trykkerier paa Prent.

[30](#)

Tillæg eller Løier fra Sielland.

En Høifornemme Herremand, som var af et særdeles muntert Naturel, og en Elsker af lystige Indfald, havde en Præst, som endskiønt han var en lærd og retskaffen Mand i sin Stand, besad ikke ringe Gaver, til at kunde, som en anden Taubmann, paa en tør og, behagelig Maade frembringe alle Slags anstændigt Skiærs.

Herremanden, som for denne Sinds Egenskab elskede Præsten særdeles høit, vilde engang fixere den gode Mand, formedelst en Daase, hvor uden paa Laager var tegnet en Nar, men paa den anden Side inden i Laager viste sig en anden Tegning af en Præst. Hvad synes De, min Hr. Pastor! siger Herremanden; om denne nye Fason: Præsten betragtede Daasen nøie paa alle Kanter, den er artig nok, svarede han, i det han pønsede paa at betale denne temmelig tydelige Chose: Endelig overleverer Præsten Daasen til Herren, og i

det han lukker Laaget, siger han: Naar Præsten! gaaer bort bliver Narren staaende. Mine Foretninger kalde mig, Naadige Herre! jeg recommenderer mig: og der-

31

paa gik bort. Det var saa langt fra at Herremanden tog denne Grovhed af Præsten fortrydelig op, eftersom han selv havde givet Andledning dertil, at han heller havde sin største Fornøjelse deraf, at Præsten slap saa vel derfra.

En anden gang, da Præsten indfandt sig hos Herremanden, og man havde intet uden gammeldags Sager at tale om, siger den sidste vi bliver saa ærbar i Dag, Hr. Pastor, vi maae have noget lystigt at divertere os med. Præsten svarede: Naadige Herre! det er ikke vel giort, altid at spørge Ikke heller altid at helde Vand af Øiene er vel giort, siger Herren, De skal skaffe os nogle Løier, Hr. Pastor, hvor De og tager det fra.

Jeg veed slet ingen, svarede han, uden en liden Comcdie af tre Personer i en Act. Prægtig, raabte Herremanden, den kan være god nok, men hvem ere Personerne Præsten siger Den eene Person skal forestille en Pengepuger, den anden Døden, og den tredie Diævelen. Bravo! bravo! raabte Herren, og gjorde et høit Luftspring, jeg vil være Diævelen. Som Deres Naade befaler, siger Præsten. Alting blev derpaa sat i Værk, Præsten tog Dødens, og Kammer - Tjeneren fik Gnierens Rulle at spille.

32

Præsten kommer saaledes ind med et hvidt Lagen over sig, og træder hen til Pengepugeren, som legger sit Ansigt i Folder over sine opstakkede Kroner og Sølv Dalere, men i det han bliver det hvide vaer, kaster et barsk Aasyn hen paa Døden, som tiltaler ham med Disse Ord: Menniske! beskik dig dit Huns? thi du skal døe: Hvorpaa Gnieren svarer: Lig du min M * * *. Hertil siger Døden: Nei, det maae Fanden gjøre. slog med haanden hen til den Krog herren havde posteret sig, og pakkede sig derfra, det beste han kunde. Herren stak i at lee, og havde nær leet sin Mave i tu over Dette lystige Udfald af Comoedien.